

III

(Inne akty)

EUROPEJSKI OBSZAR GOSPODARCZY

DECYZJA URZĘDU NADZORU EFTA

nr 464/13/COL

z dnia 27 listopada 2013 r.

zmieniająca po raz dziewięćdziesiąty pierwszy zasady proceduralne i merytoryczne w dziedzinie pomocy państwa poprzez dodanie nowego rozdziału dotyczącego stosowania od dnia 1 grudnia 2013 r. reguł pomocy państwa w odniesieniu do środków wsparcia na rzecz banków w kontekście kryzysu finansowego („wytyczne bankowe z 2013 r.”)

URZĄD NADZORU EFTA („URZĄD”),

uwzględniając art. 5 ust. 2 lit. b) porozumienia o nadzorze i Trybunale,

a także mając na uwadze, co następuje:

Urząd jest zdania, że niezbędne jest wydanie wytycznych w sprawie reguł pomocy państwa w odniesieniu do środków wsparcia na rzecz banków w kontekście kryzysu finansowego.

W lipcu 2013 r. Komisja Europejska przyjęła komunikat w sprawie stosowania od dnia 1 sierpnia 2013 r. reguł pomocy państwa w odniesieniu do środków wsparcia na rzecz banków w kontekście kryzysu finansowego („komunikat bankowy z 2013 r.”) ⁽¹⁾.

Komunikat ten ma również znaczenie dla Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Należy zapewnić jednolite stosowanie zasad EOG w zakresie pomocy państwa w całym Europejskim Obszarze Gospodarczym zgodnie z celem jednorodności ustalonym w art. 1 Porozumienia EOG.

Zgodnie z pkt II części „OGÓLNE” znajdującej się na stronie 11 załącznika XV do Porozumienia EOG Urząd przyjmuje, po konsultacji z Komisją, akty prawne odpowiadające tym, które przyjęła Komisja Europejska.

Urząd przeprowadził konsultacje w tej sprawie z Komisją Europejską w dniu 14 sierpnia 2013 r. oraz z państwami EFTA pismami z dnia 14 listopada 2013 r.,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ

Artykuł 1

Wytyczne w sprawie pomocy państwa zmienia się poprzez wprowadzenie nowego rozdziału dotyczącego stosowania od dnia 1 grudnia 2013 r. reguł pomocy państwa w odniesieniu do środków wsparcia na rzecz banków w kontekście kryzysu finansowego („wytyczne bankowe z 2013 r.”).

Nowy rozdział ustanawia się w załączniku do niniejszej decyzji.

⁽¹⁾ Dz.U. C 216 z 30.7.2013, s. 1.

Artykuł 2

Jedynie wersja niniejszej decyzji w języku angielskim jest autentyczna.

Sporządzono w Brukseli dnia 27 listopada 2013 r.

W imieniu Urzędu Nadzoru EFTA

Oda Helen SLETNES

Przewodnicząca

Sverrir Haukur GUNNLAUGSSON

Członek Kolegium

ZAŁĄCZNIK

CZĘŚĆ VIII — TYMCZASOWE ZASADY W ZWIĄZKU Z KRYZYSEM FINANSOWYM

Wytyczne dotyczące stosowania od dnia 1 grudnia 2013 r. reguł pomocy państwom odniesieniu do środków wsparcia na rzecz banków w kontekście kryzysu finansowego („wytyczne bankowe z 2013 r.”) ⁽¹⁾**1. WPROWADZENIE**

- 1) Od początku kryzysu finansowego Urząd Nadzoru EFTA („Urząd”) przyjął pięć zbiorów wytycznych w sprawie pomocy państwa („wytyczne w sprawie kryzysu”) oraz wytyczne w sprawie przedłużenia na 2011 i 2012 r. ⁽²⁾. Zawierają one szczegółowe wskazówki dotyczące kryteriów zgodności pomocy państwa na rzecz sektora finansowego podczas kryzysu finansowego z rynkiem Europejskiego Obszaru Gospodarczego („EOG”) zgodnie z art. 61 ust. 3 lit. b) Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym („Porozumienie EOG”).
- 2) Wytyczne w sprawie kryzysu stanowią kompleksowe ramy dla skoordynowanych działań mających na celu wsparcie sektora finansowego, co zapewnić ma stabilność finansową przy jednoczesnym zminimalizowaniu zakłóceń konkurencji pomiędzy bankami i poszczególnymi państwami EOG. W wytycznych określono warunki dostępu do pomocy państwa oraz wymogi, które muszą zostać spełnione, aby pomoc została uznana za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG w świetle określonych w nim zasad pomocy państwa. Wytyczne w sprawie kryzysu pozwalały na regularną i dostosowaną do przebiegu kryzysu aktualizację zasad pomocy państwa regulujących pomoc publiczną na rzecz sektora finansowego. W wyniku ostatnich wydarzeń konieczne jest kolejne uaktualnienie wytycznych w sprawie kryzysu.

Podstawa prawna

- 3) Podstawą prawną wytycznych w sprawie kryzysu, a także poszczególnych decyzji w sprawie środków i programów pomocy wchodzących w zakres tych wytycznych, jest art. 61 ust. 3 lit. b) Porozumienia EOG, który wyjątkowo zezwala na udzielenie pomocy w celu zaradzenia poważnym zaburzeniom w gospodarce państwa EFTA.
- 4) Od początku kryzysu podjęto wiele działań, aby rozwiązać problemy sektora finansowego. W związku z rozwojem kryzysu konieczne było dostosowanie pewnych przepisów ram prawnych w zakresie pomocy państwa dotyczących ratowania i restrukturyzacji przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji, które nie wykluczały możliwości uzyskania, w drodze wyjątku, dostępu do znacznego wsparcia publicznego. Mimo wyjątkowego zastosowania instrumentów fiskalnych i pieniężnych, dzięki którym udało się uniknąć pogłębienia kryzysu, ożywienie gospodarcze w EOG wciąż jest bardzo słabe i przebiega niejednolicie. Sektor finansowy w niektórych państwach EOG w dalszym ciągu zmagają się z problemami związanymi z dostępem do finansowania długoterminowego i z jakością aktywów, które są wynikiem recesji gospodarczej i delewarowania zadłużenia publicznego i prywatnego. Utrzymuje się napięcie na rynkach finansowych i ryzyko wystąpienia szerzej zakrojonego negatywnego efektu mnożnikowego.

⁽¹⁾ Niniejsze wytyczne odpowiadają komunikatowi Komisji Europejskiej w sprawie stosowania od dnia 1 sierpnia 2013 r. reguł pomocy państwa w odniesieniu do środków wsparcia na rzecz banków w kontekście kryzysu finansowego („komunikat bankowy z 2013 r.”) (Dz.U. C 216 z 30.7.2013, s. 1).

⁽²⁾ Wytyczne dotyczące zastosowania i interpretacji art. 61 i 62 Porozumienia EOG i art. 1 protokołu 3 do porozumienia o nadzorze i Trybunale („wytyczne w sprawie pomocy państwa”), przyjęte i wydane przez Urząd w dniu 19 stycznia 1994 r., opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej (zwanym dalej „Dz.U.”) L 231 z 3.9.1994, s. 1 i w Suplemencie EOG nr 32 z 3.9.1994, s. 1. Wytyczne zostały ostatnio zmienione w dniu 23 października 2013 r. Zaktualizowana wersja wytycznych w sprawie pomocy państwa jest publikowana na stronie internetowej Urzędu pod adresem: <http://www.eftasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>. W części VIII wytycznych w sprawie pomocy państwa określono tymczasowe zasady w związku z kryzysem finansowym w następującym zbiorze wytycznych w sprawie kryzysu:

- 1) zastosowanie zasad pomocy państwa do środków podjętych w odniesieniu do instytucji finansowych w kontekście obecnego globalnego kryzysu finansowego („wytyczne bankowe”) (Dz.U. L 17 z 20.1.2011, s. 1 i Suplement EOG nr 3 z 20.1.2011, s. 1);
- 2) dokapitalizowanie instytucji finansowych w związku z obecnym kryzysem finansowym („wytyczne w sprawie dokapitalizowania”) (Dz.U. L 17 z 20.1.2011, s. 1 i Suplement EOG nr 3 z 20.1.2011, s. 1);
- 3) tymczasowe ramy prawne w zakresie pomocy państwa ułatwiające dostęp do finansowania w dobie kryzysu finansowego i gospodarczego („wytyczne w sprawie tymczasowych ram prawnych”) (Dz.U. L 17 z 20.1.2011, s. 1 i Suplement EOG nr 3 z 20.1.2011, s. 1);
- 4) postępowanie z aktywami o obniżonej wartości w sektorze bankowym EOG („wytyczne w sprawie aktywów o obniżonej jakości”) (Dz.U. L 23 z 27.1.2011, s. 31 i Suplement EOG nr 4 z 27.1.2011, s. 1);
- 5) przywrócenie rentowności i oceny środków restrukturyzacyjnych stosowanych w sektorze finansowym w dobie kryzysu zgodnie z regułami pomocy państwa („wytyczne w sprawie restrukturyzacji”) (Dz.U. L 282 z 24.10.2013, s. 72 i Suplement EOG nr 58 z 24.10.2013, s. 1).

Wytyczne w sprawie kryzysu finansowego przedłużano następnie dwukrotnie: w 2011 r. („wytyczne w sprawie przedłużenia z 2011 r.”) (Dz.U. L 332 z 15.12.2011, s. 20 i Suplement EOG nr 67 z 15.12.2011, s. 7) i w 2012 r. („wytyczne w sprawie przedłużenia z 2012 r.”) (Dz.U. L 282 z 24.10.2013, s. 72 i Suplement EOG nr 58 z 24.10.2013, s. 1).

- 5) Utrzymywanie się napięć na rynkach państwowych instrumentów dłużnych wyraźnie świadczy o ciągłej niestabilności rynków finansowych. Ze względu na silne wewnętrzne powiązania i wzajemną zależność podmiotów w ramach sektora finansowego w EOG wciąż istnieją obawy przed efektem domina. Wysoka niestabilność rynków finansowych, brak pewności co do perspektyw gospodarczych i wynikające z niego stałe ryzyko poważnych zaburzeń w gospodarce państw EFTA uzasadniają utrzymanie, w charakterze siatki bezpieczeństwa, możliwości przyznania przez państwa EFTA środków wsparcia związanych z kryzysem na podstawie art. 61 ust. 3 lit. b) Porozumienia EOG w odniesieniu do sektora finansowego.
- 6) W sytuacji utrzymującego się napięcia na rynkach finansowych i biorąc pod uwagę ryzyko wystąpienia szerszej zakrojonego negatywnego efektu mnożnikowego, Urząd uznaje, że wymogi dotyczące stosowania art. 61 ust. 3 lit. b) Porozumienia EOG w odniesieniu do pomocy państwa w sektorze finansowym są w dalszym ciągu spełnione. Zastosowanie tego odstępstwa jest jednak możliwe tylko podczas trwania sytuacji kryzysowej, w wyniku której występują nadzwyczajne okoliczności, w których zagrożona jest ogólna stabilność finansowa.

Stabilność finansowa jako cel nadrzędny

- 7) W odpowiedzi na kryzys finansowy i zgodnie z wytycznymi w sprawie kryzysu nadrzędnym celem Urzędu było zapewnienie stabilności finansowej przy jednoczesnym zagwarantowaniu, że pomoc państwa i zakłócenia konkurencji pomiędzy bankami i poszczególnymi państwami EOG są ograniczone do minimum. Stabilność finansowa oznacza, że konieczne jest zapobieżenie wyraźnym negatywnym efektom mnożnikowym dla pozostałej części systemu bankowego, które mogą być wynikiem upadłości instytucji kredytowej, oraz zagwarantowanie, że system bankowy jako całość w dalszym ciągu zapewnia gospodarce realnej odpowiedni dostęp do kredytowania. Stabilność finansowa wciąż ma kluczowe znaczenie podczas oceny pomocy państwa na rzecz sektora finansowego przeprowadzanej przez Urząd na mocy niniejszych wytycznych. Urząd dokonuje oceny, uwzględniając rozwój kryzysu, który z głębokiego i systemowego napięcia ewoluował w kierunku poważniejszych trudności gospodarczych w niektórych częściach EOG, przy jednoczesnym proporcjonalnym wzroście ryzyka rozdrobnienia rynku EOG.
- 8) Ten nadrzędny cel znajduje odzwierciedlenie nie tylko w tym, że banki znajdujące się w trudnej sytuacji mają możliwość uzyskania pomocy państwa, gdy jest to konieczne do utrzymania stabilności finansowej, ale również w sposobie oceniania planów restrukturyzacji. W tym kontekście należy podkreślić, że nie można zapewnić stabilności finansowej bez sprawnego sektora finansowego. Plany pozyskania kapitału należy w związku z tym oceniać w ścisłej współpracy z właściwym organem nadzoru w celu zagwarantowania, że rentowność zostanie przywrócona w rozsądnych ramach czasowych, w oparciu o solidne i trwałe fundamenty; w przeciwnym przypadku upadającą instytucję należy w uporządkowany sposób zlikwidować.
- 9) Stosując zasady pomocy państwa do poszczególnych przypadków, Urząd uwzględnia jednak otoczenie makroekonomiczne, które ma wpływ zarówno na rentowność banków, jak i na konieczność zapewnienia gospodarce realnej danego państwa EFTA stałego dostępu do kredytowania w poprawnie funkcjonujących bankach. Oceniając plany restrukturyzacji banków, Urząd w dalszym ciągu będzie brał pod uwagę szczególne cechy poszczególnych instytucji i państw EFTA. Urząd przeprowadzi zwłaszcza proporcjonalną ocenę długoterminowej rentowności banków w przypadkach, w których potrzeba pomocy państwa jest rezultatem kryzysu zadłużeniowego, a nie podejmowania nadmiernego ryzyka^(?), oraz odzwierciedli w swojej ocenie konieczność utrzymania równych warunków działania w EOG, uwzględniając w szczególności zmiany w zakresie podziału obciążenia w EOG.
- 10) Ponadto, jeżeli konieczna jest restrukturyzacja dużej części sektora finansowego danego państwa EFTA, Urząd w swojej ocenie planów restrukturyzacji poszczególnych banków stara się przyjąć skoordynowane podejście, aby zapewnić systemową odpowiedź. Urząd zastosował takie podejście w szczególności w odniesieniu do państw EFTA objętych programem dostosowań gospodarczych. Urząd powinien przy tym uwzględnić przede wszystkim łączne skutki restrukturyzacji poszczególnych instytucji na szczeblu sektora (np. pod względem struktury rynku) oraz gospodarki jako całości, w szczególności w odniesieniu do zapewnienia gospodarce realnej odpowiedniego dostępu do kredytowania na solidnych i zrównoważonych podstawach.
- 11) Ponadto w swojej ocenie podziału obciążenia oraz środków mających na celu ograniczenie zakłóceń konkurencji Urząd ocenia wykonalność proponowanych środków, w tym zbycia, oraz ich wpływ na strukturę rynku oraz bariery wejścia. Jednocześnie Urząd musi zagwarantować, że rozwiązania opracowywane w danym przypadku lub państwie EFTA są spójne z celem polegającym na zapobieganiu znacznej asymetrii pomiędzy państwami EOG, która mogłaby doprowadzić do jeszcze większej fragmentacji rynku EOG i niestabilności finansowej, a tym samym utrudniać ożywienie gospodarcze w EOG.

^(?) Zob. wytyczne w sprawie przedłużenia z 2011 r., pkt 14.

Ewolucja ram regulacyjnych i konieczność przeprowadzenia rewizji wytycznych w sprawie kryzysu

- 12) Od początku kryzysu Unia Europejska wprowadziła szereg zmian instytucjonalnych i regulacyjnych, których celem było zwiększenie odporności sektora finansowego oraz usprawnienie zapobiegania sytuacjom kryzysowym w sektorze bankowym, zarządzania nimi i ich rozwiązywania. Rada Europejska zdecydowała się podjąć kolejne inicjatywy na rzecz zapewnienia unii gospodarczej i walutowej solidniejszych podstaw poprzez utworzenie unii bankowej, której początkiem jest jednolity mechanizm nadzorczy i jednolity mechanizm restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji dla instytucji kredytowych z siedzibą w państwach członkowskich UE uczestniczących w jednolitym mechanizmie nadzorczym. Państwa członkowskie UE postanowiły również ustanowić mechanizm stabilności, w ramach którego, w razie potrzeby, można udostępnić zasoby finansowe członkom i ich bankom. Na dzień przyjęcia niniejszych wytycznych nie podjęto decyzji w sprawie ewentualnego udziału państw EFTA należących do EOG w inicjatywach ustanowienia unii bankowej ⁽⁴⁾.
- 13) Środki te z pewnością muszą być wprowadzane stopniowo, np. aby umożliwić wejście prawodawstwa w życie albo nagromadzenie funduszy na restrukturyzację i uporządkowaną likwidację. Niektóre z nich nadal dotyczą wyłącznie strefy euro. W międzyczasie rosnące różnice w zakresie ożywienia gospodarczego w EOG, konieczność zmniejszenia i skonsolidowania zadłużenia publicznego i prywatnego oraz istnienie obszarów zagrożenia w sektorze finansowym doprowadziły do utrzymujących się napięć na rynkach finansowych oraz do rozdrobnienia i rosnących zakłóceń na rynku EOG. Należy w związku z tym chronić integralność rynku EOG, w tym poprzez wzmocnienie systemu pomocy państwa. Dostosowanie wytycznych w sprawie kryzysu może pomóc w zapewnieniu sprawnego przejścia do systemu przewidzianego we wniosku Komisji Europejskiej dotyczącym dyrektywy w sprawie naprawy oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych ⁽⁵⁾ („dyrektywa w sprawie naprawy, restrukturyzacji i likwidacji”) poprzez zapewnienie rynkom większej przejrzystości. Dostosowane wytyczne w sprawie kryzysu mogą też zapewnić bardziej zdecydowaną restrukturyzację oraz odpowiedni podział obciążenia wszystkim bankom otrzymującym pomoc państwa na całym rynku EOG.
- 14) Sprawowanie kontroli nad pomocą państwa na rzecz sektora finansowego czasami pokrywa się z zakresem obowiązków organów nadzoru w państwach EFTA. Na przykład w niektórych przypadkach organy nadzoru mogą wymagać wprowadzenia dostosowań w obszarach takich, jak ład korporacyjny i praktyki w zakresie wynagrodzeń — dostosowań, które w przypadku banków korzystających z pomocy państwa często przewidziane są także w planach restrukturyzacji. W takich przypadkach istotna jest koordynacja działań Urzędu i właściwych organów nadzoru, przy pełnym zachowaniu wyłącznych kompetencji Urzędu w zakresie kontroli pomocy państwa. Otoczenie regulacyjne i nadzorcze w EOG, a w szczególności w strefie euro, stale się zmienia, Urząd będzie więc wciąż ściśle współdziałać — tak jak to robi obecnie — z organami nadzoru, aby zapewnić sprawne współfunkcjonowanie różnych ról i obowiązków wszystkich zaangażowanych organów.

Podział obciążenia

- 15) W wytycznych w sprawie kryzysu wyraźnie stwierdzono, że ogólne zasady kontroli pomocy państwa nie przestają obowiązywać nawet w czasie kryzysu. W szczególności, aby ograniczyć pokusę nadużyć oraz zakłócenia konkurencji pomiędzy bankami i państwami EOG, pomoc należy ograniczyć do niezbędnego minimum, a beneficjent pomocy powinien wnieść odpowiedni wkład własny w koszty restrukturyzacji. Wkład własny banku i właścicieli jego kapitału w restrukturyzację powinien być możliwie największy ⁽⁶⁾. Wsparcie państwa powinno być udzielane na zasadach odzwierciedlających odpowiedni podział obciążenia pomiędzy podmiotami, które zainwestowały w bank.
- 16) Od początku kryzysu, oceniając zgodność pomocy na rzecz banków, Urząd wymagał co najmniej minimalnego stopnia podziału obciążenia, związanego z kwotą pomocy otrzymywanej przez banki, a w szczególności bilansowania strat dostępnym kapitałem i ponoszenia odpowiedniej opłaty z tytułu interwencji państwa. Ponadto, aby zapobiec odpływowi środków, Urząd wprowadził zasady dotyczące wykupu instrumentów hybrydowych i zakaz realizacji kuponów i wypłacania dywidend. Urząd nie określił jednak *ex ante* progów wkładu własnego ani żadnych dodatkowych wymogów ⁽⁷⁾.

⁽⁴⁾ Inicjatywy ustanowienia unii bankowej podjęto przede wszystkim z myślą o strefie euro, gdyż — o ile członkowie strefy euro posiadają szereg wspólnych instrumentów — to nie mają wspólnego nadzoru. Państwa członkowskie UE spoza strefy euro będą miały jednak możliwość udziału w inicjatywach, jeżeli wyrażą taką chęć. Na chwilę obecną nie jest jasne, w jakim stopniu państwa członkowskie UE spoza strefy euro mogą zdecydować się na udział w tych inicjatywach. Jeżeli chodzi o państwa EFTA należące do EOG, Grupa Robocza EFTA ds. Usług Finansowych z ogromnym zainteresowaniem śledziła rozwój sytuacji po stronie unijnej i otrzymała od niej informacje dotyczące unii bankowej. Jednak rozmowy na temat ewentualnego udziału państw EFTA jak dotąd nie miały miejsca.

⁽⁵⁾ Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych z dnia 6 czerwca 2012 r., COM(2012) 280 final. Grupa Robocza EFTA ds. Usług Finansowych uważnie śledzi rozwój sytuacji po stronie unijnej. Wydaje się, że wniosek ten może zostać uznany za mający znaczenie dla EOG, prawdopodobne jest więc jego włączenie do Porozumienia EOG po przyjęciu przez stronę unijną.

⁽⁶⁾ Zob. np. wytyczne w sprawie restrukturyzacji, pkt 22.

⁽⁷⁾ Tamże, pkt 24.

- 17) Na początkowych etapach kryzysu państwa EOG przeważnie nie wychodziły poza minimalne wymogi określone przez zasady pomocy państwa w odniesieniu do podziału obciążenia *ex ante*, a kredytodawcy nie byli zobowiązani do aktywnego uczestnictwa w ratowaniu instytucji kredytowych ze względu na stabilność finansową.
- 18) Kryzys zadłużeniowy pokazał jednak, że taka polityka nie jest w stanie zapewnić stabilności finansowej w perspektywie długoterminowej, w szczególności w przypadku państw EOG, w których koszty ratowania banków znacznie pogorszyły sytuację budżetową. Niektóre państwa EOG musiały wykroczyć poza wymagania minimalne na mocy zasad pomocy państwa i poprzez przyjęcie nowych ram prawnych wprowadzić ostrzejsze wymogi *ex ante* dotyczące podziału obciążenia. Skutkiem tych zmian była rozbieżność podejścia do podziału obciążenia w różnych państwach EOG i podział na te, które ograniczyły się do minimalnych wymogów na mocy zasad pomocy państwa, i te, które wyszły poza te wymogi, wymagając udziału inwestorów lub kredytodawców. Takie różnice w podejściu do podziału obciążenia pomiędzy państwami EOG doprowadziły do zróżnicowania kosztów finansowania pomiędzy bankami według postrzeganego prawdopodobieństwa udziału sektora prywatnego w zależności od sytuacji budżetowej państwa EOG. Zagroza to integralności rynku EOG i równym warunkom działania, których ochrona jest celem kontroli pomocy państwa.
- 19) W świetle wyżej opisanych okoliczności należy zwiększyć minimalne wymogi w zakresie podziału obciążenia. Przed przyznaniem jakiegokolwiek pomocy restrukturyzacyjnej — niezależnie od tego, czy chodzi o środek w zakresie dokapitalizowania, czy aktywów o obniżonej jakości — na rzecz banku należy wyczerpać wszystkie rozwiązania pozwalające na zgromadzenie kapitału, w tym przekształcenie długu podporządkowanego, pod warunkiem że prawa podstawowe są respektowane, a stabilność finansowa nie jest zagrożona. Jako że wszelka potrzeba przyznania pomocy restrukturyzacyjnej ma na celu uniknięcie potencjalnego nieuporządkowanego upadku banku, aby ograniczyć pomoc do minimum, należy przestrzegać tych środków podziału obciążenia niezależnie od początkowej wypłacalności banku. W związku z tym, przed przyznaniem pomocy restrukturyzacyjnej na rzecz banku, państwa EFTA będą musiały zagwarantować, by udziałowcy i posiadacze kapitału własnego banku zgromadzili wymagane środki bądź ustanowili ramy prawne niezbędne do uzyskania takich środków.
- 20) Zasadniczo zastosowanie środków ograniczających zakłócenia konkurencji jest uzależnione od stopnia podziału obciążenia i uwzględnia również zmieniający się poziom podziału obciążenia banków objętych pomocą na całym terytorium EOG. Jeżeli wszystkie inne czynniki mają równą wartość, to zwiększony podział obciążenia oznacza, że konieczność wprowadzenia środków ograniczających zakłócenia konkurencji się zmniejsza. Środki ograniczające zakłócenia konkurencji powinny w każdym przypadku być skalibrowane w taki sposób, aby jak najbardziej odpowiadać sytuacji rynkowej, która miałaby miejsce, gdyby beneficjent pomocy opuścił rynek, nie otrzymawszy pomocy.

Skuteczne postępowanie restrukturyzacyjne i dalsza modernizacja ram

- 21) Jakkolwiek utrzymanie pewnych instrumentów wsparcia na rzecz banków jest niezbędne, aby uspokoić ciągle zawirowania na rynkach finansowych, należy ulepszyć niektóre procedury i warunki oraz kontynuować prace nad nimi. Należy też kontynuować proces dostosowywania ram prawnych do zmian na rynku, który rozpoczął się w czerwcu 2010 r. podniesieniem opłaty gwarancyjnej ⁽⁸⁾ i który kontynuowano w ramach wytycznych w sprawie przedłużenia z 2011 r. ⁽⁹⁾.
- 22) Wytyczne bankowe z 2008 r. umożliwiły państwom EFTA tworzenie programów ratunkowych, nie wykluczając jednocześnie możliwości interwencji *ad hoc*. Z uwagi na skalę kryzysu, ogólny spadek zaufania w sektorze finansowym na całym terytorium EOG oraz m.in. zamarcie rynku międzybankowego Urząd podjął decyzję o zatwierdzeniu wszystkich niezbędnych środków podejmowanych przez państwa EFTA w celu zapewnienia stabilności systemu finansowego, w tym środków ratunkowych i programów dokapitalizowania. Dzięki tymczasowemu zatwierdzeniu pomocy na ratowanie, zarówno w formie gwarancji, jak i środków w zakresie dokapitalizowania i aktywów o obniżonej jakości, udało się uniknąć paniki i odbudować zaufanie na rynku.
- 23) Jednak w zmienionych warunkach rynkowych zmniejszyło się zapotrzebowanie na strukturalne środki ratunkowe przyznawane wyłącznie na podstawie wstępnej oceny, opartej na przesłankach zakładających, że praktycznie wszystkie banki trzeba ratować, i odkładających przeprowadzenie dogłębnej oceny planu restrukturyzacji na dalszy etap. Chociaż takie podejście pomogło uniknąć nieodwracalnego upadku całego sektora finansowego, to wysiłki poszczególnych beneficjentów w zakresie restrukturyzacji były często opóźnione. Opóźnianie działań na rzecz rozwiązania problemów banków w niektórych przypadkach spowodowało, że ostatecznie podatnicy musieli

⁽⁸⁾ Zob. sekcja 1.2 wytycznych Urzędu w sprawie tymczasowych ram prawnych i znajdujące się w niej odniesienia do dokumentu roboczego służb Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji z dnia 30 kwietnia 2010 r. dotyczącego stosowania reguł pomocy państwa do rządowych programów gwarancji, które mają zostać udzielone po dniu 30 czerwca 2010 r., obejmujących długi banków.

⁽⁹⁾ Wytyczne te określają wymogi dotyczące przedkładania planu restrukturyzacji w odniesieniu do wszystkich banków korzystających ze wsparcia publicznego w postaci środków w zakresie kapitału lub aktywów o obniżonej jakości, niezależnie od kwoty pomocy.

zapłacić więcej. Niniejsze wytyczne ustanawiają zasadę, że środki w zakresie dokapitalizowania i aktywów o obniżonej jakości zatwierdza się dopiero po przyjęciu planu restrukturyzacji banku. Takie podejście gwarantuje, że kwota pomocy jest dokładniej skalibrowana, że określono źródła problemów banku i zajęto się nimi na wczesnym etapie oraz że stabilność finansowa jest zapewniona. Systemy gwarancji wciąż będą dostępne, aby zapewnić bankom płynność. Jednak takie programy mogą być wyłącznie środkiem zapewnienia płynności bankom bez niedoborów kapitału zgodnie z definicją określoną przez właściwy organ nadzoru ⁽¹⁰⁾.

- 24) W niniejszych wytycznych określono niezbędne dostosowania parametrów zgodności pomocy państwa na rzecz banków związanej z kryzysem finansowym; parametry te obowiązują od dnia 1 grudnia 2013 r. W szczególności, niniejsze wytyczne:
- a) zastępują wytyczne bankowe z 2008 r. i zawierają wskazówki dotyczące kryteriów zgodności w odniesieniu do pomocy na utrzymanie płynności finansowej;
 - b) dostosowują i uzupełniają wytyczne w sprawie dokapitalizowania i aktywów o obniżonej jakości;
 - c) uzupełniają wytyczne w sprawie restrukturyzacji, dostarczając bardziej szczegółowych wskazówek dotyczących podziału obciążenia przez udziałowców i wierzycieli podporządkowanych;
 - d) ustanawiają zasadę, że nie można przyznać żadnego środka w zakresie dokapitalizowania lub ochrony aktywów bez uprzedniego przyjęcia planu restrukturyzacji, oraz proponują procedurę stałego zatwierdzenia takich środków;
 - e) zawierają wskazówki dotyczące wymogów zgodności w odniesieniu do pomocy na likwidację.

2. ZAKRES

- 25) Urząd będzie stosować zasady określone w niniejszych wytycznych oraz we wszystkich wytycznych w sprawie kryzysu ⁽¹¹⁾ w odniesieniu do „instytucji kredytowych” (zwanymi również „bankami”) ⁽¹²⁾. Instytucje kredytowe wykazują wysoki stopień wzajemnego powiązania, więc nieuporządkowany upadek jednej instytucji kredytowej może mieć silny negatywny wpływ na całość systemu finansowego. Instytucje kredytowe są podatne na nagły spadek zaufania, który może mieć poważny wpływ na ich płynność i wypłacalność. Trudna sytuacja jednej złożonej instytucji może doprowadzić do wystąpienia systemowego napięcia w sektorze finansowym, co z kolei może mieć silny negatywny wpływ na całą gospodarkę, np. ze względu na rolę instytucji kredytowej w zapewnianiu gospodarcze realnej dostępu do kredytowania, i tym samym może zagrozić stabilności finansowej.
- 26) Urząd będzie stosować zasady określone w niniejszych wytycznych oraz we wszystkich wytycznych w sprawie kryzysu w stosownych przypadkach *mutatis mutandis* w odniesieniu do zakładów ubezpieczeń w rozumieniu art. 6 dyrektywy Rady 73/239/EWG ⁽¹³⁾, art. 4 dyrektywy 2002/83/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹⁴⁾ oraz art. 1 lit. b) dyrektywy 98/78/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹⁵⁾.

⁽¹⁰⁾ „Właściwy organ nadzoru” oznacza właściwy organ krajowy wyznaczony przez uczestniczące państwo EOG zgodnie z dyrektywą 2006/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe (Dz.U. L 177 z 30.6.2006, s. 1), dostosowaną do Porozumienia EOG decyzją Wspólnego Komitetu EOG nr 65/2008 (Dz.U. L 257 z 25.9.2008, s. 27 i Suplement EOG nr 58 z 25.9.2008, s. 9) lub Europejski Bank Centralny w ramach zadań z zakresu nadzoru powierzonych mu na mocy art. 1 wniosku Komisji dotyczącego rozporządzenia Rady powierzającego Europejskiemu Bankowi Centralnemu szczególne zadania w odniesieniu do polityki związanej z nadzorem ostrożnościowym nad instytucjami kredytowymi w odniesieniu do instytucji kredytowych z siedzibą w państwie członkowskim uczestniczącym w jednolitym mechanizmie nadzorczym. Jeżeli chodzi o wniosek Komisji dotyczący rozporządzenia Rady, o którym mowa powyżej, Grupa Robocza EFTA ds. Usług Finansowych uważnie śledzi rozwój sytuacji po stronie unijnej.

⁽¹¹⁾ Zob. przypis 2.

⁽¹²⁾ Zgodnie z definicją zawartą w art. 4 ust. 1 dyrektywy 2006/48/WE, dostosowanej do Porozumienia EOG decyzją Wspólnego Komitetu EOG nr 65/2008 (adres publikacyjny można znaleźć w przypisie 10).

⁽¹³⁾ Pierwsza Dyrektywa Rady 73/239/EWG z dnia 24 lipca 1973 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do podejmowania i prowadzenia działalności w dziedzinie ubezpieczeń bezpośrednich innych niż ubezpieczenia na życie (Dz.U. L 228 z 16.8.1973, s. 3), dostosowana do Porozumienia EOG decyzją Wspólnego Komitetu EOG nr 78/2011 (Dz.U. L 262 z 6.10.2011, s. 45 i Suplement EOG nr 54 z 6.10.2011, s. 57).

⁽¹⁴⁾ Dyrektywa 2002/83/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 listopada 2002 r. dotycząca ubezpieczeń na życie (Dz.U. L 345 z 19.12.2002, s. 1), dostosowana do Porozumienia EOG decyzją Wspólnego Komitetu EOG nr 60/2004 (Dz.U. L 277 z 26.8.2004, s. 172 i Suplement EOG nr 43 z 26.8.2004, s. 156).

⁽¹⁵⁾ Dyrektywa 98/78/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 października 1998 r. w sprawie dodatkowego nadzoru nad zakładami ubezpieczeń w grupach ubezpieczeniowych (Dz.U. L 330 z 5.12.1998, s. 1), dostosowana do Porozumienia EOG decyzją Wspólnego Komitetu EOG nr 95/1999 z dnia 16 lipca 1999 r. (Dz.U. L 296 z 23.11.2000, s. 61 i Suplement EOG nr 55 z 23.11.2000, s. 160).

- 27) Wszelka pomoc dla takich instytucji zarejestrowanych w państwie EFTA — w tym dla jednostek zależnych takich instytucji — prowadzących znaczną działalność w państwie EFTA lub w państwie członkowskim UE zostanie przeanalizowana na podstawie niniejszych wytycznych.

3. ŚRODKI W ZAKRESIE DOKAPITALIZOWANIA I AKTYWÓW O OBNIŻONEJ JAKOŚCI

- 28) Środki w zakresie dokapitalizowania i aktywów o obniżonej jakości, w tym gwarancje dotyczące aktywów, zazwyczaj przyznaje się w celu pokrycia niedoboru kapitału. Do celów niniejszych wytycznych „niedobór kapitału” oznacza niedobór kapitału stwierdzony w ramach działań dotyczących kapitału, testu warunków skrajnych, przeglądu jakości aktywów lub równoważnych działań na szczeblu EOG, strefy euro lub krajowym, w stosownych przypadkach potwierdzony przez właściwy organ nadzoru. Wsparcie publiczne tego typu ma zwykle charakter trwały i nie jest łatwo odwracalne.
- 29) Z uwagi na praktyczną nieodwracalność takich środków oraz konsekwencje budżetowe dla państwa EFTA przyznającego pomoc oraz w świetle praktyki decyzyjnej Urzędu podczas kryzysu Urząd co do zasady może zatwierdzić te środki dopiero po wykazaniu przez zainteresowane państwo EFTA, że maksymalnie wykorzystano wszystkie środki ograniczające taką pomoc do niezbędnego minimum. W tym celu wzywa się państwa EFTA do przedkładania planu pozyskania kapitału przed złożeniem planu restrukturyzacji lub jako jego część. Plan pozyskania kapitału powinien obejmować w szczególności środki pozyskania kapitału przez bank i ewentualne środki podziału obciążenia przez udziałowców i wierzycieli podporządkowanych banku.
- 30) Plan pozyskania kapitału, wraz z dokładnym przeglądem jakości aktywów banku i wybiegającą w przyszłość oceną adekwatności kapitałowej, powinien umożliwić państwu EFTA, Urzędowi i właściwemu organowi nadzoru dokładne określenie (pozostałego) niedoboru kapitału banku, który musi zostać pokryty przez pomoc państwa. Wszelki pozostały niedobór kapitału, który musi zostać pokryty przez pomoc państwa, wymaga złożenia planu restrukturyzacji.
- 31) Plan restrukturyzacji obejmujący pomoc restrukturyzacyjną w dalszym ciągu ocenia się na podstawie wytycznych w sprawie restrukturyzacji, z wyjątkiem elementów dotyczących wymogu pozyskania kapitału i podziału obciążenia, które należy ująć w planie pozyskania kapitału zgodnie z pkt 32–34, składanym przed złożeniem planu restrukturyzacji lub jako jego część.

3.1. ROZWIĄZYWANIE PROBLEMU NIEDOBORU KAPITAŁU — DZIAŁANIA PRZED ZGŁOSZENIEM POMOCY I ZGŁOSZENIE POMOCY RESTRUKTURYZACYJNEJ

- 32) Niezwłocznie po stwierdzeniu, że występuje niedobór kapitału, który prawdopodobnie doprowadzi do wystąpienia o pomoc państwa, należy wdrożyć wszelkie środki minimalizujące koszty pokrycia tego niedoboru przez państwo EFTA. W tym celu wzywa się państwa EFTA do nawiązania kontaktów przedzgłoszeniowych z Urzędem. W ramach takich dobrowolnych kontaktów przedzgłoszeniowych Urząd zaferuje wskazówki na temat zapewnienia zgodności pomocy restrukturyzacyjnej, a w szczególności wdrożenia wymogów dotyczących podziału obciążenia zgodnie z zasadami pomocy państwa. Podstawą kontaktów przedzgłoszeniowych jest plan pozyskania kapitału przygotowany przez państwo EFTA i bank oraz zatwierdzony przez właściwy organ nadzoru. Plan powinien:
- a) zawierać wykaz środków pozyskania kapitału, które mają zostać podjęte przez bank, oraz (ewentualnych) środków podziału obciążenia przez udziałowców i wierzycieli podporządkowanych;
 - b) obejmować zabezpieczenia zapobiegające odpływowi środków z banku, co mogłoby nastąpić np. w przypadku, gdyby bank nabywał udziały w innych przedsiębiorstwach, wypłacał dywidendy lub realizował kupony.
- 33) Państwo EFTA powinno przedstawić dokładne metody i dane wykorzystane do określenia niedoboru kapitału, zatwierdzone przez właściwy organ nadzoru. Metody należy przedstawić z podziałem na segmenty branżowe.
- 34) Po przedłożeniu planu pozyskania kapitału i włączeniu wyników przeglądu jakości aktywów banku i wybiegającej w przyszłość oceny adekwatności kapitałowej, państwo EFTA musi określić pozostały niedobór kapitału, który musi zostać pokryty przez pomoc państwa. Urząd proponuje państwu EFTA omówienie planu restrukturyzacji przed jego zgłoszeniem. Po osiągnięciu porozumienia w sprawie planu restrukturyzacji państwo EFTA może go formalnie zgłosić. Urząd zatwierdzi środki w zakresie dokapitalizowania lub aktywów o obniżonej jakości jako pomoc restrukturyzacyjną dopiero po osiągnięciu porozumienia w sprawie planu restrukturyzacji.

3.1.1. Środki pozyskania kapitału przez bank

- 35) W ramach planu pozyskania kapitału zatwierdzonego przez właściwy organ nadzoru beneficjent powinien określić i, w miarę możliwości, tak aby nie zaszkodzić rentowności, zrealizować wszystkie środki pozyskania kapitału, które można wdrożyć. Takie środki powinny obejmować w szczególności:
- a) emisję akcji z prawem poboru;
 - b) dobrowolne przekształcenie podporządkowanych instrumentów dłużnych w kapitał własny na podstawie zachęty związanej z ryzykiem;
 - c) proces zarządzania zobowiązaniami, który co do zasady powinien służyć wyłącznie do gromadzenia kapitału, jeżeli niedoboru kapitału nie można w pełni przezwyciężyć i w związku z tym konieczna jest pomoc państwa;
 - d) sprzedaż aktywów i portfeli w celu zgromadzenia kapitału;
 - e) sekurytyzację portfeli w celu zgromadzenia kapitału z działalności niebędącej działalnością podstawową;
 - f) zatrzymanie zysków;
 - g) inne środki ograniczające potrzeby kapitałowe.
- 36) Jeżeli określone środki oznaczono w planie pozyskania kapitału jako środki, które nie mogą zostać wdrożone w terminie sześciu miesięcy od przedłożenia planu, Urząd konsultuje się z właściwym organem nadzoru, aby ocenić, czy takie proponowane środki należy uwzględnić jako środki pozyskania kapitału.
- 37) Powinny istnieć środki zachęcające zarządy banków do podejmowania daleko idących restrukturyzacji w okresach dobrej koniunktury, ograniczając tym samym ewentualną potrzebę korzystania ze wsparcia publicznego. W związku z tym, jeżeli dzięki odpowiednim i terminowym działaniom w zakresie zarządzania można było rozsądnie uniknąć konieczności korzystania z pomocy państwa, każdy podmiot potrzebujący pomocy państwa do przeprowadzenia restrukturyzacji lub uporządkowanej likwidacji powinien zmienić dyrektora generalnego banku oraz, w stosownych przypadkach, członków zarządu.
- 38) Z tego samego powodu takie podmioty powinny stosować surową politykę wynagrodzeń kadr zarządzających. Wymaga to wprowadzenia limitu wynagrodzeń kadr zarządzających połączonego z zachętami gwarantującymi, że bank wdraża swój plan restrukturyzacji, realizując trwałe i długoterminowe cele przedsiębiorstwa. Dlatego też każdy bank otrzymujący pomoc państwa w formie środków w zakresie dokapitalizowania lub aktywów o obniżonej jakości powinien odpowiednio ograniczyć łączne wynagrodzenia personelu, w tym członków zarządu i kadry kierowniczej wyższego szczebla. Limit łącznych wynagrodzeń powinien uwzględniać wszystkie potencjalne stałe i zmienne elementy i emerytury oraz być zgodny z art. 93 i 94 dyrektywy UE w sprawie wymogów kapitałowych ⁽¹⁶⁾.

Łączne wynagrodzenie jednej osoby nie może zatem przekroczyć o więcej niż 15 razy średniego wynagrodzenia w państwie EFTA, w którym zarejestrowany jest beneficjent ⁽¹⁷⁾, lub o więcej niż 10 razy średniego wynagrodzenia pracowników banku będącego beneficjentem.

Ograniczenie wynagrodzeń musi obowiązywać do końca okresu restrukturyzacji lub do czasu spłacenia pomocy państwa przez bank, w zależności od tego, co nastąpi wcześniej.

- 39) Co do zasady żaden bank otrzymujący pomoc państwa w formie środków w zakresie dokapitalizowania lub aktywów o obniżonej jakości nie powinien wypłacać odpraw przekraczających kwoty wymagane przez prawo lub umowę.

3.1.2. Podział obciążenia przez udziałowców i wierzycieli podporządkowanych

- 40) Wsparcie publiczne może stwarzać pokusy nadużycia i naruszać dyscyplinę rynkową. Aby ograniczyć pokusę nadużycia, pomoc należy przyznawać wyłącznie na warunkach obejmujących odpowiedni podział obciążenia przez obecnych inwestorów.

⁽¹⁶⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE (Dz.U. L 176 z 27.6.2013, s. 338). Akt ten nie został włączony do Porozumienia EOG.

⁽¹⁷⁾ Zgodnie z danymi za ostatni dostępny rok, publikowanymi przez OECD na jej stronie internetowej w dziale poświęconym średnim rocznym wynagrodzeniom, w cenach stałych, <http://stats.oecd.org/Index.aspx>.

- 41) Odpowiedni podział obciążenia zazwyczaj obejmuje, po pokryciu strat przez kapitał własny, wkład posiadaczy kapitału hybrydowego i właścicieli długów podporządkowanych. Posiadacze kapitału hybrydowego i właściciele długów podporządkowanych muszą w maksymalnym możliwym stopniu przyczynić się do ograniczenia niedoboru kapitału. Taki wkład może przyjąć formę albo przekształcenia w kapitał podstawowy Tier I ⁽¹⁸⁾, albo odpisu aktualizującego wartość głównych instrumentów. W każdym razie należy w granicach wyznaczonych przez prawo maksymalnie ograniczyć wypływy środków pieniężnych od beneficjenta do posiadaczy takich papierów wartościowych.
- 42) Urząd nie będzie wymagać wkładu od posiadaczy długu uprzywilejowanego (w szczególności ubezpieczonych depozytów, nieubezpieczonych depozytów, obligacji i wszelkich innych długów uprzywilejowanych) jako obowiązkowego elementu podziału obciążenia na mocy zasad pomocy państwa poprzez przekształcenie w kapitał albo odpis aktualizujący wartość instrumentów.
- 43) Jeżeli współczynnik kapitałowy banku, w odniesieniu do którego stwierdzono niedobór kapitału, jest wyższy od przepisowego minimum w EOG, to zazwyczaj bank powinien być w stanie samodzielnie odzyskać dobrą pozycję kapitałową, w szczególności dzięki środkom pozyskania kapitału, o których mowa w pkt 35. Jeżeli nie ma innej możliwości, w tym możliwości zastosowania innych działań nadzorczych, np. środków wczesnej interwencji lub innych działań naprawczych, w celu pokrycia niedoboru kapitału potwierdzonego przez właściwy organ nadzoru lub organ ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, to dług podporządkowany należy przekształcić w kapitał własny, co do zasady przed przyznaniem pomocy państwa.
- 44) Jeżeli bank nie spełnia już minimalnych przepisowych wymogów kapitałowych, dług podporządkowany należy przekształcić lub objąć odpisem aktualizującym wartość, co do zasady przed przyznaniem pomocy państwa. Pomoc państwa można przyznać dopiero po tym, gdy kapitał własny, kapitał hybrydowy i dług podporządkowany wniosą pełny wkład w pokrycie strat.
- 45) Od wymogów określonych w pkt 43 i 44 można zrobić wyjątek, jeżeli wdrożenie takich środków zagroziłoby stabilności finansowej lub przyniosło nieproporcjonalne rezultaty. Wyjątek może dotyczyć przypadków, w których przyznawana kwota pomocy jest niewielka w porównaniu do aktywów banku ważonych ryzykiem, a niedobór kapitału znacznie ograniczono, w szczególności dzięki środkom pozyskania kapitału, o których mowa w pkt 35. Nieproporcjonalnych rezultatów lub zagrożenia dla stabilności finansowej można też uniknąć poprzez zmianę kolejności środków mających na celu ograniczenie niedoboru kapitału.
- 46) W kontekście wdrożenia pkt 43 i 44 należy przestrzegać zasady „niepogarszania sytuacji wierzycieli” ⁽¹⁹⁾. Wierzycciele podporządkowani nie powinni zatem otrzymać mniej, pod względem ekonomicznym, niż wartość, jaką osiągnęłyby ich instrument, gdyby pomoc państwa nie została przyznana.

3.1.3. Zapobieganie odpływowi środków przed decyzją o restrukturyzacji

- 47) Aby ograniczyć pomoc do niezbędnego minimum, możliwie najwcześniej należy zapobiec odpływowi środków. W związku z tym Urząd przyjmuje, że od dnia, w którym bank poznał lub powinien był poznać potrzeby kapitałowe, powinien on podejmować wszelkie środki niezbędne do zatrzymania funduszy. W szczególności od tego dnia instytucje, które stwierdziły bądź powinny były stwierdzić występowanie potrzeb kapitałowych:
 - a) nie mogą wypłacać dywidend z akcji ani realizować kuponów z tytułu hybrydowych instrumentów kapitałowych (ani wszelkich innych instrumentów, w odniesieniu do których płatność kuponu jest uznaniowa);
 - b) nie mogą wykupywać własnych akcji ani korzystać z opcji kupna hybrydowych instrumentów kapitałowych w okresie trwania restrukturyzacji bez wcześniejszej zgody Urzędu; oraz
 - c) nie mogą wykupywać hybrydowych instrumentów kapitałowych, chyba że taki środek, ewentualnie w połączeniu z innymi, umożliwi instytucji pełne pokrycie niedoboru kapitału i jest objęty warunkami wystarczająco zbliżonymi do obecnych warunków rynkowych ⁽²⁰⁾ i nie przekracza o więcej niż 10 % ceny rynkowej; każde wykupienie wymaga uprzedniego zatwierdzenia przez Urząd;
 - d) nie mogą wykonywać żadnych transakcji w zakresie zarządzania kapitałem bez uprzedniego zatwierdzenia przez Urząd;
 - e) nie mogą stosować agresywnych praktyk handlowych; oraz

⁽¹⁸⁾ Zgodnie z definicją zawartą w art. 26 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (Dz.U. L 176 z 27.6.2013, s. 1). Po stronie EFTA trwają prace nad włączeniem tego aktu.

⁽¹⁹⁾ Można to osiągnąć np. poprzez utworzenie spółki holdingowej. Udział w banku wykazano by po stronie aktywów spółki holdingowej, a kapitał własny, hybrydowy i dług podporządkowany obecne w banku przed interwencją w postaci pomocy państwa stanowią stronę zobowiązań spółki holdingowej o takiej samej strukturze pod względem pierwszeństwa spłaty, jak w banku przed interwencją w postaci pomocy państwa.

⁽²⁰⁾ Na przykład jeżeli wykupienie odbywa się ze zniżką wynoszącą co najmniej 10 % wartości nominalnej w stosunku do ceny rynkowej (lub, w przypadku braku rynku, wskaźnika zastępującego cenę rynkową) w celu wygenerowania zysków lub jeżeli wykupienie jest częścią wymiany zapewniającej instytucji kredytowej kapitał wyższej jakości, ograniczając niedobór kapitału.

- f) nie mogą nabywać udziałów w żadnym przedsiębiorstwie, ani poprzez przeniesienie aktywów, ani udziałów. Wymóg ten nie obejmuje: (i) nabycia odbywającego się w ramach zwykłej działalności bankowej podczas zarządzania istniejącymi roszczeniami wobec przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji; (ii) nabycia udziałów w przedsiębiorstwie, jeżeli zapłacona cena zakupu stanowi mniej niż 0,01 % ostatniej dostępnej sumy bilansowej instytucji w danym momencie, a suma cen takich zakupów zapłaconych od tej chwili do końca okresu restrukturyzacji jest niższa niż 0,025 % ostatniej dostępnej sumy bilansowej w danym momencie; (iii) nabycia przedsiębiorstwa, po uzyskaniu zgody Urzędu, jeżeli jest to wyjątkowo konieczne do odzyskania stabilności finansowej lub do zapewnienia skutecznej konkurencji;
- g) nie mogą publikować materiałów reklamowych, w których mowa o wsparciu ze strony państwa, ani stosować agresywnych praktyk handlowych, których nie stosowałyby w przypadku nieotrzymania wsparcia od państwa EFTA.
- 48) Jako że trzeba zagwarantować, by pomoc była ograniczona do niezbędnego minimum, jeżeli bank podejmuje działania niezgodne z wymogami wyszczególnionymi w pkt 47 w czasie, gdy konieczność dodatkowego kapitału powinna być w dobrze prowadzonym przedsiębiorstwie oczywista, to Urząd, w celu ustanowienia odpowiednich środków ograniczających zakłócenia konkurencji, doda kwotę równą odpływowi środków do kwoty pomocy.

3.1.4. Pokrycie pozostałego niedoboru kapitału pomocą restrukturyzacyjną

- 49) Jeżeli po wdrożeniu środków pozyskania kapitału i podziału obciążenia wciąż istnieje niedobór kapitału, zasadniczo można go pokryć za pomocą środków w zakresie dokapitalizowania publicznego, aktywów o obniżonej jakości lub środków łączących oba te rodzaje. Aby taka pomoc była zgodna z Porozumieniem EOG, Urzędowi należy przedłożyć plan restrukturyzacji, który musi być zgodny z odpowiednimi sekcjami wytycznych w sprawie kryzysu.

3.2. POMOC NA RATOWANIE W FORMIE ŚRODKÓW W ZAKRESIE DOKAPITALIZOWANIA I AKTYWÓW O OBNIŻONEJ JAKOŚCI

- 50) Po rozpoczęciu stosowania przez Urząd zasad określonych w niniejszych wytycznych państwo EFTA będzie zobowiązane zgłosić Urzędowi plan restrukturyzacji i uzyskać zatwierdzenie pomocy państwa przed podjęciem wszelkich środków w zakresie dokapitalizowania lub aktywów o obniżonej jakości. Jednak takie środki, które mają zostać przyznane przez państwo EFTA, wyjątkowo mogą zostać zatwierdzone tymczasowo przez Urząd jako pomoc na ratowanie, przed zatwierdzeniem planu restrukturyzacji, jeżeli są one niezbędne do utrzymania stabilności finansowej. Jeżeli państwo EFTA powołuje się na taką klauzulę dotyczącą stabilności finansowej, Urząd występuje do właściwego organu nadzoru o przeprowadzenie analizy *ex ante* potwierdzającej, że istnieje obecny (a nie prognozowany) niedobór kapitału, co zobowiązuje organ nadzoru do niezwłocznego cofnięcia zezwolenia instytucji na prowadzenie działalności bankowej, gdyby takie środki nie zostały podjęte. Ponadto taka analiza musi wykazać, że wyjątkowego zagrożenia dla stabilności finansowej nie można uniknąć za pomocą kapitału prywatnego w wystarczająco krótkim okresie czasu albo za pomocą innych, mniej zakłócających środków tymczasowych, np. gwarancji państwa.
- 51) Każdy środek ratunkowy objęty zakresem pkt 50 należy zgłosić Urzędowi. Aby Urząd tymczasowo go zatwierdził, środek taki musi być zgodny z zasadami regulującymi wynagrodzenia i podział obciążenia takich środków określonymi w wytycznych o dokapitalizowaniu, wytycznych w sprawie przedłużenia z 2011 r. i, w stosownych przypadkach, wytycznymi w sprawie aktywów o obniżonej jakości.
- 52) Ponadto pomoc na ratowanie w formie środków w zakresie dokapitalizowania i aktywów o obniżonej jakości nie może uniemożliwiać zapewnienia zgodności z wymogami dotyczącymi podziału obciążenia określonymi w niniejszych wytycznych. W związku z tym albo wymagane środki dotyczące podziału obciążenia należy wdrożyć jako część pomocy na ratowanie, albo środki w zakresie dokapitalizowania i aktywów o obniżonej jakości należy zorganizować w taki sposób, aby umożliwić wdrożenie środków dotyczących podziału obciążenia *ex post*. Takie wdrożenie *ex post* można przeprowadzić np. poprzez dokapitalizowanie kapitału własnego w formie uprzywilejowanej wobec istniejącego kapitału i instrumentów długu podporządkowanego, zgodnie z obowiązującymi ramami regulacyjnymi i nadzorczymi.
- 53) Po zatwierdzeniu pomocy na ratowanie państwo EFTA musi przedłożyć plan restrukturyzacji zgodny z wytycznymi w sprawie restrukturyzacji w terminie dwóch miesięcy od dnia podjęcia decyzji w sprawie tymczasowego zatwierdzenia pomocy. Plan restrukturyzacji ocenia się na podstawie wytycznych w sprawie restrukturyzacji, uwzględniając zasady dotyczące podziału obciążenia określone w niniejszych wytycznych.

3.3. PROGRAMY DOKAPITALIZOWANIA I RESTRUKTURYZACJI MAŁYCH INSTYTUCJI

- 54) Pomoc na rzecz małych banków zazwyczaj ma mniejszy wpływ na konkurencję niż pomoc przyznana dużym bankom. Z tego względu oraz w celu zapewnienia proporcjonalnego traktowania administracyjnego należy wprowadzić uproszczoną procedurę w odniesieniu do małych banków, zapewniając jednocześnie ograniczenie zakłóceń konkurencji do minimum. W związku z tym Urząd jest gotowy zatwierdzić programy dokapitalizowania i restrukturyzacji małych instytucji, jeżeli takie programy mają wyraźnie określony zakres, a ich czas trwania jest ograniczony do sześciu miesięcy, pod warunkiem że są one zgodne z zasadami określonymi w wytycznych w sprawie kryzysu, a w szczególności wymogami dotyczącymi podziału obciążenia określonymi w niniejszych wytycznych. Zastosowanie takiego programu musi ponadto zostać ograniczone do banków, których suma bilansowa nie przekracza 100 mln EUR. Łączna kwota sum bilansowych banków otrzymujących pomoc w ramach programu nie może przekroczyć 1,5 % łącznej kwoty aktywów posiadanych przez banki na rynku krajowym w danym państwie EFTA.
- 55) Urząd oceni każdy program tego typu, aby zweryfikować, czy osiąga on swoje cele i czy jest prawidłowo wdrażany. W tym celu, po zatwierdzeniu programu, państwo EFTA musi przedkładać co sześć miesięcy sprawozdania dotyczące stosowania programu.

4. GWARANCJE I POMOC NA UTRZYMANIE PŁYNNOCI FINANSOWEJ SPOZA ZAKRESU ZASILANIA PŁYNNOCIĄ PRZEZ BANK CENTRALNY

- 56) Pomoc na utrzymanie płynności finansowej oraz gwarancje na zobowiązania tymczasowo stabilizują stronę pasywów w bilansie banku. W związku z tym, w przeciwieństwie do środków w zakresie dokapitalizowania i aktywów o obniżonej jakości, których przyznanie co do zasady należy poprzedzić zgłoszeniem planu restrukturyzacji przez zainteresowane państwo EFTA i zatwierdzeniem go przez Urząd, Urząd może wyrazić zgodę, by państwa EFTA zgłaszały gwarancje i pomoc na utrzymanie płynności finansowej, które mają zostać przyznane, po ich tymczasowym zatwierdzeniu jako pomocy na ratowanie przed zatwierdzeniem planu restrukturyzacji.
- 57) Gwarancje i pomoc na utrzymanie płynności finansowej można zgłaszać do Urzędu indywidualnie; ponadto Urząd może zatwierdzić programy obejmujące środki na utrzymanie płynności finansowej na maksymalny okres sześciu miesięcy.
- 58) Zakres takich programów musi być ograniczony do banków, w których nie występuje niedobór kapitału. Jeżeli bank z niedoborem kapitału ma pilne potrzeby w zakresie płynności finansowej, wymagane jest indywidualne zgłoszenie do Urzędu ⁽²¹⁾. W takich okolicznościach Urząd zastosuje procedurę określoną w pkt 32–34 *mutatis mutandis*, w tym wymogi dotyczące planu restrukturyzacji lub likwidacji, chyba że pomoc zostanie zwrócona w terminie dwóch miesięcy.
- 59) Aby zostać zatwierdzone przez Urząd, gwarancje i pomoc na utrzymanie płynności finansowej muszą spełniać następujące wymogi:
- gwarancje można przyznawać wyłącznie w odniesieniu do długu uprzywilejowanego nowo wyemitowanego przez instytucję kredytową (z wyłączeniem długu podporządkowanego);
 - gwarancje można przyznawać wyłącznie w odniesieniu do instrumentów dłużnych o terminie zapadalności od trzech miesięcy do pięciu lat (lub maksymalnie siedmiu lat w przypadku obligacji zabezpieczonych). Gwarancje o terminie zapadalności przekraczającym trzy lata muszą być ograniczone, z wyjątkiem należycie uzasadnionych przypadków, do jednej trzeciej nierozliczonych gwarancji udzielonych danemu bankowi;
 - minimalny poziom wynagrodzenia z tytułu gwarancji państwa musi być zgodny ze wzorem określonym w wytycznych w sprawie przedłużenia z 2011 r.;
 - plan restrukturyzacji należy przedłożyć do Urzędu w terminie dwóch miesięcy w przypadku wszelkich gwarancji udzielonych instytucji kredytowej na nowe zobowiązania lub na odnowione zobowiązania, w odniesieniu do których, w dniu udzielania nowej gwarancji, łączna kwota pozostających do spłaty gwarantowanych zobowiązań (w tym gwarancji udzielonych przed dniem przyjęcia tej decyzji) przekracza 5 % łącznych zobowiązań oraz łączną kwotę równą 500 mln EUR;
 - w odniesieniu do instytucji kredytowej, która powoduje uruchomienie gwarancji, indywidualny plan restrukturyzacji lub likwidacji należy przedłożyć w terminie dwóch miesięcy od dnia uruchomienia gwarancji;
 - beneficjenci gwarancji lub pomocy na utrzymanie płynności finansowej nie mogą publikować materiałów reklamowych, w których mowa o wsparciu państwa, ani stosować agresywnych praktyk handlowych, których nie stosowałyby w przypadku nieotrzymania wsparcia od państwa EFTA.

⁽²¹⁾ Banki, które na dzień wejścia w życie niniejszych wytycznych otrzymały już zatwierdzoną pomoc na ratowanie, ale nie uzyskały jeszcze ostatecznego zatwierdzenia pomocy restrukturyzacyjnej, mogą otrzymać wsparcie w ramach programu na utrzymanie płynności finansowej bez indywidualnego zgłoszenia.

- 60) W odniesieniu do programów gwarancji i pomocy na utrzymanie płynności finansowej należy spełnić następujące dodatkowe warunki:
- zakres programu musi być ograniczony do banków bez niedoboru kapitału, co musi zostać potwierdzone przez właściwy organ nadzoru zgodnie z pkt 28;
 - gwarancje o terminie zapadalności przekraczającym trzy lata muszą być ograniczone do jednej trzeciej łącznej kwoty gwarancji przyznanej danemu bankowi;
 - co trzy miesiące państwa EFTA muszą składać do Urzędu sprawozdanie dotyczące: (i) funkcjonowania programu; (ii) emisji długu objętego gwarancją; oraz (iii) faktycznie poniesionych opłat;
 - państwa EFTA muszą uzupełnić swoje sprawozdania dotyczące funkcjonowania programu dostępnymi aktualnymi informacjami dotyczącymi kosztu porównywalnych emisji długu nieobjętego gwarancją (pod względem charakteru, wielkości, ratingu, waluty).
- 61) W wyjątkowych przypadkach gwarancje można też zatwierdzić na pokrycie ekspozycji Europejskiego Banku Inwestycyjnego wobec banków w celu przywrócenia gospodarce realnej kredytowania w państwach, w których warunki zaciągania pożyczek są bardziej restrykcyjne w porównaniu z średnią dla EOG. Oceniając takie środki, Urząd przeanalizuje w szczególności, czy nie przynajmniej one nienależnych korzyści, które mogłyby zostać wykorzystane np. do rozwinięcia innego rodzaju działalności tych banków. Takie gwarancje mogą obejmować okres wynoszący maksymalnie siedem lat. Zatwierdzenie takich gwarancji przez Urząd nie nakłada na bank obowiązku przedstawienia planu restrukturyzacji.

5. ZASILANIE PŁYNNOŚCIĄ PRZEZ BANKI CENTRALNE I INTERWENCJE SYSTEMÓW GWARANTOWANIA DEPOZYTÓW I FUNDUSZY NA CELE RESTRUKTURYZACJI I UPORZĄDKOWANEJ LIKWIDACJI

- 62) Standardowe działania banków centralnych związane z polityką pieniężną, np. operacje otwartego rynku i operacje na koniec dnia, nie wchodzą w zakres zasad pomocy państwa. Wsparcie przeznaczone dla konkretnej instytucji kredytowej (potocznie określane „awaryjnym wsparciem płynnościowym”) może stanowić pomoc, chyba że spełnione zostały następujące łączne warunki ⁽²²⁾:
- instytucja kredytowa tymczasowo straciła płynność finansową, ale w momencie zasilania płynnością jest wypłacalna, a samo zasilenie wystąpiło w wyjątkowych okolicznościach i nie stanowi elementu szerszego pakietu pomocy;
 - operacja jest w pełni zabezpieczona zabezpieczeniem poddanym odpowiedniej redukcji wartości, stosownie do jej jakości i wartości rynkowej;
 - bank centralny pobiera od beneficjenta odsetki o stopie odsetek karnych;
 - środek podejmowany jest przez bank centralny z własnej inicjatywy, a w szczególności nie jest wsparty żadną kontrgwarancją państwową.
- 63) Interwencje funduszy gwarantowania depozytów na rzecz spłacenia deponentów zgodnie ze zobowiązaniami państw EFTA na mocy dyrektywy 94/19/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽²³⁾ nie stanowią pomocy państwa ⁽²⁴⁾. Jednak wykorzystanie tych lub podobnych funduszy w celu wsparcia restrukturyzacji instytucji kredytowych może stanowić pomoc państwa. Chociaż przedmiotowe fundusze mogą pochodzić z sektora prywatnego, to mogą stanowić pomoc w stopniu, w jakim podlegają kontroli państwa, a decyzję o zastosowaniu funduszy można przypisać państwu ⁽²⁵⁾. Urząd oceni zgodność pomocy państwa w formie takich interwencji na mocy niniejszych wytycznych.
- 64) Pomoc państwa w formie interwencji funduszu na cele restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji ocenia się na podstawie niniejszych wytycznych w celu oceny jej zgodności z Porozumieniem EOG.

6. SPECJALNE ZASADY DOTYCZĄCE POMOCY NA LIKWIDACJĘ

6.1. ZASADY OGÓLNE

- 65) Państwa EFTA powinny zachęcać nierentowne podmioty do opuszczenia rynku, jednocześnie umożliwiając uporządkowane przeprowadzenie tego procesu, tak aby zachować stabilność finansową. Gdy nie ma możliwości wiarygodnego powrotu instytucji kredytowej znajdującej się w trudnej sytuacji do długoterminowej rentowności, zawsze należy rozważyć jej uporządkowaną likwidację.

⁽²²⁾ W takich przypadkach środki następnie ocenia się jako część planu restrukturyzacji.

⁽²³⁾ Dyrektywa 94/19/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 maja 1994 r. w sprawie systemów gwarancji depozytów (Dz.U. L 135 z 31.5.1994, s. 5), o której mowa w pkt 19a rozdziału II (ii) załącznika IX do Porozumienia EOG.

⁽²⁴⁾ Zob. analogicznie wyrok w sprawie T-351/02 Deutsche Bahn przeciwko Komisji, Zb.Orz. 2006, s. II-1047, pkt 114, oraz wyrok w sprawie C-460/07 Puffer, Zb.Orz. 2009, s. I-3251, pkt 70.

⁽²⁵⁾ Zob. duński program likwidacyjny (Dz.U. C 312 z 17.11.2010, s. 5).

- 66) Urząd przyznaje, że — ze względu na szczególne cechy instytucji kredytowych oraz brak mechanizmów umożliwiających rozwiązanie instytucji kredytowej bez stwarzania zagrożenia dla stabilności finansowej — likwidacja instytucji kredytowej w ramach standardowego postępowania upadłościowego może być niewykonalna. Z tego względu środki państwowe na rzecz wsparcia likwidacji upadających instytucji kredytowych można uznać za pomoc zgodną z Porozumieniem EOG, pod warunkiem spełnienia wymogów określonych w pkt 44.
- 67) Celem uporządkowanej likwidacji musi być zakończenie działalności upadającej instytucji kredytowej w ograniczonym okresie czasu. Cel ten oznacza, że nie można podejmować żadnej nowej działalności zewnętrznej. Jednak nie uniemożliwia on wykonywania istniejącej działalności, jeżeli zmniejsza to koszty likwidacji. Ponadto celem likwidacji musi być w miarę możliwości sprzedaż części przedsiębiorstwa lub aktywów w drodze konkurencyjnej procedury przetargowej. Procedura uporządkowanej likwidacji wymaga, aby przychody ze sprzedaży aktywów przeznaczyć na koszty likwidacji.
- 68) Państwa EFTA mogą zdecydować się na szereg narzędzi organizujących likwidację upadającej instytucji kredytowej. Wszelkie środki pomocy państwa wdrażane celem wsparcia takiej likwidacji muszą być zgodne z zasadami określonymi w pkt 69–82.

6.2. WARUNKI ZATWIERDZANIA POMOCY NA LIKWIDACJĘ

- 69) Państwa EFTA są zobowiązane do przedłożenia planu uporządkowanej likwidacji instytucji kredytowej.
- 70) Urząd oceni zgodność środków pomocy, które mają zostać wdrożone w celu uporządkowanej likwidacji instytucji kredytowych, *mutatis mutandis* na takich samych zasadach, jak określono w sekcjach 2, 3 i 4 wytycznych w sprawie restrukturyzacji w odniesieniu do pomocy restrukturyzacyjnej.
- 71) Ze względu na szczególny charakter uporządkowanej likwidacji pojawiają się zastrzeżenia przedstawione w pkt 72–78.

6.2.1. Ograniczenie kosztów likwidacji

- 72) Państwa EFTA powinny wykazać, że pomoc umożliwia instytucjom kredytowym skuteczną i uporządkowaną likwidację, ograniczając jednocześnie kwotę pomocy do minimum niezbędnego do utrzymania ich działalności w czasie likwidacji w celu realizacji celów i spełnienia wymogów w zakresie podziału obciążenia określonych w niniejszych wytycznych.

6.2.2. Ograniczenie zakłóceń konkurencji

- 73) Aby uniknąć nadmiernych zakłóceń konkurencji, faza likwidacji powinna trwać tylko przez taki okres, jaki jest ściśle niezbędny dla uporządkowanego przeprowadzenia tego procesu.
- 74) Dopóki będąc beneficjentem instytucja kredytowa kontynuuje działalność, nie wolno jej aktywnie konkurować na rynku ani podejmować nowej działalności. Zasadniczo jej działania muszą być ograniczone do kontynuacji i zakończenia już rozpoczętych działań dla istniejących klientów. Wszelkie nowe działania w zakresie obsługi istniejących klientów muszą ograniczać się do zmiany warunków obowiązujących umów i restrukturyzacji istniejących pożyczek, pod warunkiem że takie zmiany podnoszą wartość bieżącą netto odpowiednich aktywów.
- 75) Politykę cenową likwidowanej instytucji kredytowej należy kształtować w taki sposób, aby zachęcić klientów do znalezienia bardziej atrakcyjnej alternatywy.
- 76) Jeżeli konieczne jest zezwolenie na prowadzenie działalności bankowej, np. w przypadku banku likwidującego złe aktywa lub tymczasowej instytucji utworzonej wyłącznie w celu przeprowadzenia uporządkowanej likwidacji instytucji kredytowej („bank pomostowy”), powinno ono ograniczać się do działań absolutnie niezbędnych do przeprowadzenia likwidacji. Właściwy organ nadzoru powinien odebrać instytucji zezwolenie na prowadzenie działalności bankowej najszybciej jak to możliwe.

6.2.3. Podział obciążenia

- 77) W kontekście uporządkowanej likwidacji należy zadbać o ograniczenie pokusy nadużycia, w szczególności poprzez zapobiegnięcie sytuacji, w której z dodatkowej pomocy korzystają udziałowcy i właściciele długów podporządkowanych. W związku z tym roszczenia udziałowców i właścicieli długów podporządkowanych nie mogą zostać przekazane żadnemu podmiotowi kontynuującemu działalność gospodarczą.
- 78) Należy przestrzegać *mutatis mutandis* wymagań określonych w sekcjach 3.1.2 i 3.1.3.

6.3. SPRZEDAŻ INSTYTUCJI KREDYTOWEJ PODCZAS PROCEDURY UPORZĄDKOWANEJ LIKWIDACJI

- 79) Sprzedaż instytucji kredytowej podczas procedury uporządkowanej likwidacji może pociągnąć za sobą pomoc państwa dla kupującego, chyba że sprzedaż zorganizowano w ramach otwartej, bezwarunkowej i konkurencyjnej procedury przetargowej i aktywa sprzedano oferentowi, który zaproponował najwyższą cenę. Taka konkurencyjna procedura przetargowa powinna, w stosownych przypadkach, umożliwiać sprzedaż części instytucji różnym oferentom.
- 80) Określając, czy kupujący instytucję kredytową bądź jej część otrzymał pomoc państwa, Urząd analizuje w szczególności:
- a) czy proces sprzedaży ma charakter otwarty, bezwarunkowy i niedyskryminacyjny;
 - b) czy sprzedaż odbywa się na warunkach rynkowych;
 - c) czy instytucja kredytowa lub rząd, w zależności od wybranej struktury, dążą do uzyskania jak najwyższej ceny za sprzedawane aktywa i zobowiązania.
- 81) Jeżeli Urząd stwierdzi, że kupujący otrzymał pomoc, to osobno ocenia zgodność tej pomocy.
- 82) Jeżeli pomoc przyznano na rzecz sprzedawanej działalności gospodarczej (a nie nabywcy tej działalności), zgodność takiej pomocy jest indywidualnie analizowana w świetle niniejszych wytycznych. Jeżeli proces likwidacji pociąga za sobą sprzedaż podmiotu gospodarczego posiadającego znaczny udział w rynku, Urząd oceni konieczność wdrożenia środków ograniczających zakłócenia konkurencji spowodowane przez pomoc na rzecz tego podmiotu gospodarczego i zbada rentowność podmiotu powstałego w wyniku sprzedaży. Podczas oceny rentowności Urząd należyte uwzględni rozmiar i siłę kupującego w stosunku do rozmiaru i siły nabywanego przedsiębiorstwa.

6.4. WARUNKI ZATWIERDZANIA PROGRAMÓW UPORZĄDKOWANEJ LIKWIDACJI

- 83) Wdrożenie przez państwa EFTA programów mających na celu zajęcie się kwestią instytucji kredytowych znajdujących się w trudnej sytuacji może obejmować możliwość przyznania pomocy w celu zapewnienia uporządkowanej likwidacji instytucji kredytowych znajdujących się w trudnej sytuacji przy jednoczesnym ograniczeniu negatywnego efektu mnożnikowego w danym sektorze i całej gospodarce.
- 84) Urząd uważa, że programy pomocy na likwidację dla instytucji kredytowych o ograniczonych rozmiarach ⁽²⁶⁾ mogą zostać zatwierdzone, jeżeli są dobrze opracowane, tak aby zapewnić zgodność z wymogami dotyczącymi podziału obciążenia przez udziałowców i właścicieli długów podporządkowanych określonymi w pkt 44 oraz usunąć pokusę nadużycia i rozwiązać inne problemy związane z konkurencją.
- 85) Zgodność takich programów będzie oceniana w świetle warunków określonych w sekcji 3. Zgłaszając program Urzędowi, państwo EFTA musi więc dostarczyć szczegółowych informacji dotyczących procedury i warunków interwencji na rzecz instytucji będących beneficjentami.
- 86) Jako że stopień zakłócenia konkurencji może się różnić w zależności od charakteru instytucji będącej beneficjentem i jej pozycji na rynku, do zagwarantowania, że proces nie prowadzi do nadmiernych zakłóceń konkurencji, niezbędna może być ocena indywidualna. W związku z tym środki pomocy w ramach zatwierdzonego programu na rzecz instytucji kredytowych, których suma aktywów przekracza 3 000 mln EUR, muszą być indywidualnie zgłaszane do zatwierdzenia.

6.5. MONITOROWANIE

- 87) Państwa EFTA muszą składać okresowe sprawozdania, przynajmniej raz na rok, dotyczące funkcjonowania każdego programu zatwierdzonego zgodnie z sekcją 6.4. Sprawozdania te muszą też zawierać informacje dotyczące każdej instytucji kredytowej likwidowanej zgodnie z sekcją 6.4.
- 88) Aby umożliwić Urzędowi monitorowanie postępów procedury uporządkowanej likwidacji oraz jej wpływu na konkurencję, państwa EFTA muszą składać okresowe sprawozdania (przynajmniej raz na rok) dotyczące rozwoju procedury likwidacji każdego likwidowanego banku oraz sprawozdanie końcowe po zakończeniu procedury likwidacji. W niektórych przypadkach można wyznaczyć powiernika ds. monitorowania, powiernika ds. zbycia albo obu z nich w celu zapewnienia zgodności ze wszelkimi warunkami i wymogami będącymi podstawą zatwierdzenia pomocy.

⁽²⁶⁾ Zob. np. N 407/2010, *Duiński program likwidacyjny dla banków* (Dz.U. C 312 z 17.11.2010, s. 7).

7. WEJŚCIE W ŻYCIE I OKRES OBOWIĄZYWANIA

- 89) Urząd będzie stosować zasady określone w niniejszych wytycznych od dnia 1 grudnia 2013 r.
- 90) Zgłoszenia zarejestrowane przez Urząd przed dniem 1 grudnia 2013 r. bada się w świetle kryteriów obowiązujących w chwili dokonywania zgłoszenia.
- 91) Urząd oceni zgodność z Porozumieniem EOG wszelkiej pomocy przyznanej bez jego zgody — a zatem z naruszeniem art. 1 ust. 3 części I protokołu 3 do Porozumienia pomiędzy państwami EFTA w sprawie ustanowienia Urzędu Nadzoru i Trybunału Sprawiedliwości — na podstawie niniejszych wytycznych, jeżeli część lub całość pomocy przyznano po publikacji niniejszych wytycznych w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* i w Suplemencie EOG do *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej*.
- 92) We wszelkich innych przypadkach Urząd przeprowadza analizę na podstawie wytycznych w sprawie kryzysu obowiązujących w dniu przyznania pomocy.
- 93) W miarę potrzeb Urząd dokona przeglądu niniejszych wytycznych, w szczególności w celu uwzględnienia zmian warunków rynkowych lub otoczenia regulacyjnego, które mogą mieć wpływ na zasady określone w wytycznych.
- 94) Wytyczne bankowe z 2008 r. tracą ważność ze skutkiem od dnia 30 listopada 2013 r.
- 95) Skreśla się pkt 47 i załącznik 5 do wytycznych w sprawie aktywów o obniżonej jakości.
- 96) W wytycznych w sprawie restrukturyzacji wprowadza się następujące zmiany:

W pkt 4 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie: „Jeżeli instytucja finansowa otrzymuje pomoc państwa, państwo EFTA powinno przedstawić plan restrukturyzacji mający na celu potwierdzenie lub przywrócenie długoterminowej rentowności poszczególnych banków niewymagającej dalszej pomocy państwa.”.

Skreśla się przypis 6 dotyczący pkt 4.

Punkt 7 tiret trzecie otrzymuje brzmienie: „Urząd stosuje podstawową zasadę odpowiedniego podziału obciążenia między państwa EFTA i banki będące beneficjentami z uwzględnieniem ogólnej sytuacji sektora finansowego.”.

Skreśla się pkt 8.

W przypisie 28 dotyczącym pkt 21 pierwsze zdanie otrzymuje brzmienie: „Zob. sekcja 6 wytycznych bankowych z 2013 r.”.

Punkt 25 otrzymuje brzmienie: „Każde ewentualne odstępstwo od odpowiedniego podziału obciążenia *ex ante*, przyznane wyjątkowo przed zatwierdzeniem planu restrukturyzacji z uwagi na stabilność finansową, należy zrekomensować wkładem na późniejszym etapie restrukturyzacji, np. w formie klauzul o wycofaniu lub bardziej dogłębnej restrukturyzacji, w tym dodatkowych środków mających na celu ograniczenie zakłócenia konkurencji.”.
